

Den amerikanska revolutionen och frihetskriget

I det här kapitlet ...

kommer du att få läsa om hur USA blev det land vi ser idag, hur en amerikansk identitet växte fram och ledde till motstånd mot den brittiska kolonialmakten. Du får också lära dig om självständighetskriget och formandet av den nya nationen – och vilka konsekvenser detta fick för omvärlden.

Europeiska kolonier i Amerika

I och med *Christofer Columbus* ankomst till den nya världen öppnades världsdelen för Europa. En kapploppning om mark och naturresurser drog igång. Marken erövrades från urbefolkningen eller köptes, ofta för väldigt låg ersättning. I såväl Nord- som Sydamerika grundades kolonier.

Vid 1700-talets mitt hade tre europeiska stater kolonier i Nordamerika. I sydväst fanns Spanien, i mitten Frankrike och längs med östkusten låg Storbritanniens 13 kolonier.

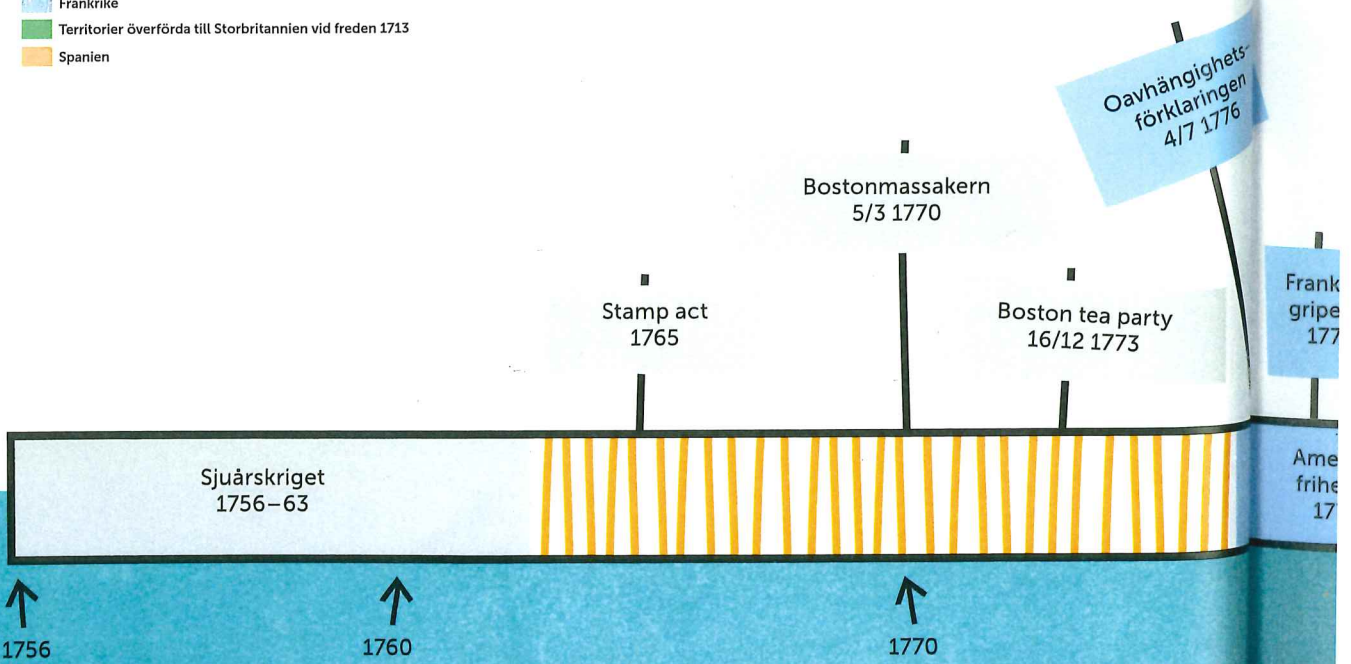
Verksamheten i de nya kolonierna var mycket lönsam. Där odlades ris, sockerrör och bomull. För att driva verksamheten och öka vinsterna användes slavar från Afrika på plantagerna. I de norra kolonierna växte även andra verksamheter fram, som byggde mindre på slavarbetskraft. På grund av de ekonomiska vinsterna blev de östliga kolonierna i Amerika en viktig del av det brittiska imperiet.

Vilka handelsvaror fanns i de nya kolonierna?

- De 13 ursprungliga kolonierna
- Frankrike
- Territorier överförda till Storbritannien vid freden 1713
- Spanien

I de brittiska kolonierna bosatte sig under 1700-talet många som hade annat ursprung än engelskt, de kunde vara födda i kolonierna eller komma från något annat europeiskt land. De kände sig därför inte i första hand som briter, trots att de bodde i en brittisk koloni, utan som amerikaner. En amerikansk identitet växte på så sätt fram.

Under sjuårskriget 1756–1763 utkämpades många av striderna mellan Frankrike och England inte i hemländerna, utan i kolonierna i Nordamerika. Många **kolonister** blev därför erfarna soldater. Kriget kostade stora summor pengar. Frankrikes ekonomi var efteråt en katastrof, men även Englands läge var dåligt. För att åtgärda problemet infördes en rad nya skatter i kolonierna.

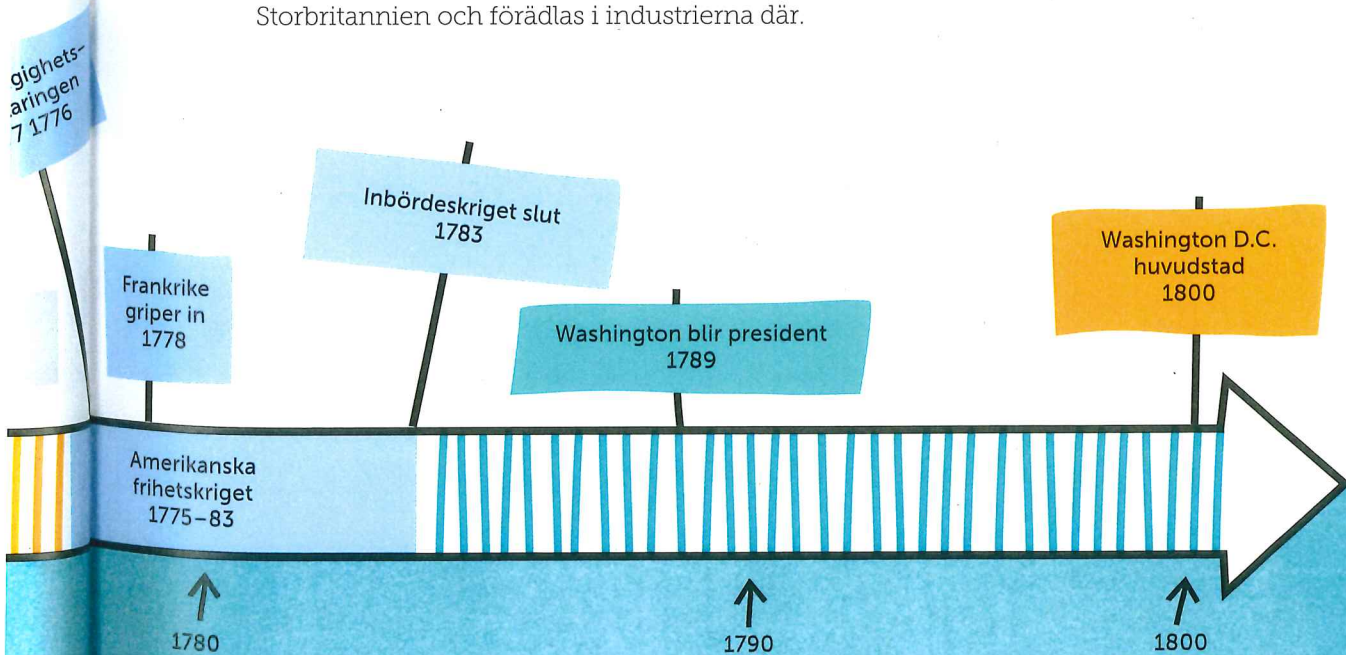
Varför hade en amerikansk identitet börjat att växa fram?

Varför hade många kolonister blivit erfarna soldater?

Politiska protester

Livet i de brittiska kolonierna var på många sätt friare än i England. Människorna levde närmare de som fattade besluten och det fanns viss yttrandefrihet. Förhållandena skilde sig dock åt mellan de olika kolonierna. En del var hårdare, andra friare.

Kolonierna hade inflytande i vissa frågor men inte i handel eller utrikespolitik. Allt sådant sköttes via London. Det var inte heller tillåtet för kolonierna att exportera sina produkter till vilket land de ville, bara till Storbritannien. Kolonierna fick inte industrialiseras, utan alla råvaror skulle skickas till Storbritannien och förädlas i industrierna där.

Detta ledde till protester. Kolonisterna ville sända representanter till det brittiska parlamentet, men det fick de inte. Ett slagord blev: "No taxation without representation" som betyder "ingen beskattning utan representation".

Protesterna gav ingen effekt. Skatter genomfördes utan att kolonierna fick något att säga till om. År 1764 och 1765 infördes en avgift på socker och en avgift på tryckt material, som kallades *stamp act*. De båda avgifterna ledde till att kolonierna började **bojkotta** brittiska varor.

Olika protestgrupper bildades och kolonierna började enas i sitt motstånd. De importerade allt mindre från Storbritannien, och missnöjet med det engelska styret växte.

Vad var kolonisterna missnöjda med och hur visade de sitt missnöje?

En samtida teckning av Bostonmassakern. Tecknaren har satt en skylt på tullhuset, där det står "Butcher's Hall" (slakthuset), kanske som en kommentar till beskattningen av kolonierna.

Oro i Boston

I mars 1770 samlades människor för att protestera mot brittiska soldater i Boston. En grupp soldater omringades, och folket började kasta snöbollar mot dem. Soldaterna svarade med att öppna eld och fem människor dog. Det kallas **Bostonmassakern**. Händelsen satte ännu mer fart på motståndet mot engelsmännen.

Vad hände i Boston 1770?

Den 16 december 1773 smög sig en grupp män förklädda till indianer ombord på ett skepp som låg i Bostons hamn och var lastat med te. Te var en av de varor som belagts med extra skatter och som betydde mycket för England. Männerna kastade ner allt te i vattnet. Värdet motsvarade mellan 15 och 20 miljoner svenska kronor i dagens pengar.

Denna händelse kallas för **Boston tea party**. Regeringen i London reagerade inte med att minska trycket på kolonierna, tvärtom. Bostons hamn stängdes och fler soldater sändes till kolonierna.

När skedde Boston tea party?

I kolonierna började man nu bygga upp en amerikansk armé. En krigsveteran från sjuårskriget vid namn *George Washington* (1732–1799) blev ledare för styrkorna. Runt om i kolonierna bildades **miliser** som försvårade arbetet för den engelska myndigheten.

Vem blev ledare för den amerikanska armén?

milis

= grupper av civila människor som utför militära uppgifter

Kontinentalkongress och revolution

Nu hände saker i snabb följd. År 1774 kallades till ett möte i Philadelphia för de 13 kolonierna. Mötet kallades för **kontinentalkongressen**, och målet var att ena motståndet mot britterna. Även om mötet inte kom fram till något gemensamt beslut kan det kallas revolutionärt, eftersom kolonierna hade ett gemensamt rådslag mot kolonialmakten. Under mötet bildades en **skuggregering** i varje delstat, vilket innebar att ett försök till självstyre närmade sig.

skuggregering
= en regering
som utses av
en opposition

När samlades kontinentalkongressen första gången och varför?

I april 1775 fick den brittiske **guvernören** höra ett rykte om att vapen samlades ihop i staden Concord utanför Boston. Han skickade dit trupper för att beslagta vapnen, men den lokala milisen hade blivit förvarnade och låg i bakhåll. Här avfyrades de första skotten under den amerikanska revolutionen. Bakhållen var lyckosamma, och engelsmännen tvingades att **retirera**. Händelserna kallas slagen vid Lexington och Concord.

Vad hände vid Lexington och Concord?

Kontinentalkongressen återsamlades kort därefter. Den brittiske kungen förklarade att de var förrädare. Nu fanns ingen återvändo. En första amerikansk **konstitution** antogs, och den 4 juli 1776 antog kontinentalkongressen **Oavhängighetsförklaringen**. Därmed hade kolonierna formellt utropat sig självständiga. Den 8 juli hissades USA:s flagga för första gången i Philadelphia. Revolutionen var genomförd.

Vad hände den 4 juli 1776?

Den första amerikanska flaggan hade 13 stjärnor, eftersom det bara var 13 stater i unionen vid den tiden. Idag har den amerikanska flaggan 50 stjärnor.

Från revolution till frihetskrig

Det som startade som en protest hade lett till revolution och de 13 kolonierna hade förklarat sig självständiga. Englands svar blev krig.

I kolonierna fanns det människor som hade krigserfarenhet från sjuårskriget, men de flesta i Washingtons armé var dåligt utrustade och saknade erfarenhet. Trots det vann de viktiga segrar, men inte tillräckligt många för att slutligt besegra britterna. År 1778 grep Frankrike in. De skickade pengar och soldater, vilket gav kolonierna verkliga framgångar. Efter en rad strider undertecknades ett vapenstillestånd i slutet av 1782. Sverige var ett av de första länder som därefter erkände USA som en självständig stat. På hösten 1783 undertecknades freden med England och den nya nationen var ett faktum.

Vad hände 1778 och 1783?

Vilka tjänade på friheten?

I den amerikanska självständighetsförklaringen står att alla människor är skapade lika och har samma rättigheter. Bland rättigheterna fanns rätten till "liv, frihet och strävan efter lycka". Det var dock inte en revolution för alla. Den gynnade framförallt **välbeställda** vita män.

Vilka rättigheter hade människor enligt självständighetsförklaringen?

Självständighetsförklaringen talar om rösträtt, men för att få rösta måste man ha höga inkomster och vara man. Kvinnor omfattades inte av rättigheterna. De hade inte rätt till vare sig egendom, utbildning eller rösträtt. Först 1920 infördes rösträtt för alla kvinnor i USA.

I åtta av de tretton stater som brutit sig fria förekom slaveri. Bara under de år som frihetskriget pågick skeppades tiotusentals människor över Atlanten till slaveri. Vid tiden för självständigheten var nästan var femte människa i Nordamerika slav. Till och med de män som skrev självständighetsförklaringen hade hundratals slavar, till exempel *George Washington* och *Thomas Jefferson* (1743–1826). Inte förrän 1808 blev det förbjudet att föra in nya slavar i landet. Men slaveriet i Amerika tilläts fortsätta i många år till.

Vilka omfattades inte av rättigheterna?

Hur stor andel av Nordamerikas befolkning var slavar vid självständigheten?

Indianerna

Ett viktigt motiv för många av de ledande revolutionärerna var att låta deras stater växa västerut. I de områdena bodde dock ursprungsbefolkningen, indianerna.

Tanken att flytta gränsen västerut hade funnits redan före sjuårskriget. Under sjuårskriget hade Frankrike **allierat** sig med vissa indianstammar. Stammarna hade lyckats hålla tillbaka de engelska styrkorna och därför gavs de oberoende från Frankrike och kunde styra över sina egna områden.

Britterna hade lovat att ursprungsbefolkningen skulle få behålla all mark väster om **Appalacherna**.

Men varken Frankrikes eller Englands överenskommelser gällde nu. Istället började den nya nationen utvidga sina gränser. Det ledde till krig med indianerna redan i början av 1790-talet, och fler skulle det bli.

Vad hade britterna lovat ursprungsbefolkningen?
Vad hände med gränserna efter självständigheten?

Konsekvenser av självständigheten

I och med freden 1783 blev de 13 kolonierna självständiga stater. En ny form av stat bildades där de olika delstaterna fick stor frihet. Till en början var det inte självklart att de tidigare kolonierna skulle bli en gemensam stat, men genom politiska förhandlingar kom man 1787 överens om en gemensam statsbildning. Varje delstat fick ha egna lagar och styrelse, men de hade gemensam konstitution. Det skulle garantera att alla medborgare fick samma och lika rättigheter. Den nya statsformen kallades en **federal stat**.

Den skilde sig från andra stater på flera sätt. Den saknade både statskyrka och gammal adel. USA blev också den första moderna republiken, eftersom **statschefen** skulle väljas istället för att titeln ärvdes. George Washington tillträdde 1789 som den nya nationens första president.

Vilka rättigheter fick delstaterna?
Hur utsågs den som skulle styra USA?

Många av tankarna i tiden spelade stor roll för det nya USA. Såväl upplysningens idéer som liberalismen var viktiga. Om liberalismen kan du läsa mer på s. 112. Montesquiues idéer om maktindelning blev grunden för hur landet byggdes upp. USA skulle styras av **kongressen**. Varje delstat skulle välja representanter dit. Självständiga domstolar skulle se till att lagarna följdes och en president skulle styra landet.

Varje stat behöver en huvudstad. Nordöstra USA hade varit centrum för revolutionen och därför låg både Boston, Philadelphia och New York väl till för att bli huvudstad. Snart bestämdes att huvudstaden inte skulle ligga i någon delstat och inte för långt norrut. Mellan delstaterna Maryland och Virginia skapades därför District of Columbia. Där byggdes den nya huvudstaden Washington D.C. Den fick sitt namn efter George Washington och blev officiellt huvudstad 1800.

Hur skulle den nya staten styras?
Var lade man den nya huvudstaden?

Vita huset i Washington D.C. är officiell presidentbostad och en symbol för den politiska makten i USA.

Revolutionen i Nordamerika lade grunden för den franska revolutionen. Franska soldater deltog i den amerikanska revolutionen och idéerna spreds på så sätt till Frankrike. De liberala tankarna och tidens idéer om självständiga stater som inte styrdes av en kung började spridas över världen tack vare revolutionen. Många av de soldater som deltagit i kriget tog med sig idéerna tillbaka till Europa. För Frankrike blev deltagandet dyrt. Det bidrog kraftigt till att försämra Frankrikes ekonomi och påverkade landets politik i revolutionär riktning.

Revolutionen är levande för många amerikaner och än idag firas USA:s nationaldag den 4 juli, på dagen då USA förklarade sig självständigt från Storbritannien.

Varför firar USA nationaldag den 4 juli?

På nationaldagen den 4 juli anordnas många parader i USA. Här är det scouter i Kalifornien som bär en stor amerikansk flagga.

Ordlista

Allierad	Någon eller några som arbetar mot samma överenskomna mål.
Appalacherna	Bergskedja i östra USA.
Bojkott	Någon eller några vägrar handla eller ha att göra med en organisation eller ett land.
Boston tea party	Den 16 mars 1773 kastade protesterande lådor med te i Bostons hamn.
Bostonmassakern	Brittiska soldater öppnade eld mot demonstranter i Boston 1770.
Federal stat	En sammanslutning av olika mindre stater.
Guvernör	Den som styr över en koloni.
Indian	Namn på delar av den amerikanska ursprungsbefolkningen. Idag används uttrycket mer sällan.
Kolonister	Människor som lever och verkar i en koloni.
Konstitution	Grundlag.
Kontinentalkongressen	Möte 1774 med representanter för de brittiska kolonierna som samlades för att ena motståndet mot britererna.
Milis	Grupper av civila människor som utför militära uppgifter.
Oavhängighetsförklaringen	Det dokument som sa att de 13 kolonierna var självständiga. Kallas ibland självständighetsförklaringen.
Retirera	Dra tillbaka militära trupper.
Skuggregering	En regering som utses av en opposition.
Statschef	Den högsta titeln i ett land.
Ursprungsbefolkning	Folkgrupper som bor på en plats innan andra människor grundar en stat på samma mark.
Välbestäld	Rik.